

Quick scan Van Doornenplantsoen, Zoetermeer

Datum: 23 mei 2023

Status: definitief

Inleiding

Gemeente Zoetermeer heeft verzocht om in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling een quick scan beschermde flora en fauna uit te voeren van een onbebouwd perceel aan het Van Doornenplantsoen te Zoetermeer, provincie Zuid-Holland (Figuur 1). Het is momenteel in gebruik als sportveld en men is voornemens er een schoolgebouw neer te zetten. De ligging en begrenzing zijn hieronder weergegeven. In deze quick scan wordt getoetst of ontwikkeling van het perceel invloed heeft op beschermde soorten en gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming (zie Bijlage voor toelichting op het wettelijk kader), beschermde natuurgebieden en beschermde houtopstanden. Ook wordt gekeken in hoeverre rekening gehouden moet worden met gemeentelijk natuurbeleid.

Figuur 1. Ligging en begrenzing onderzoeksgebied (rood omlijnd).

Methodiek

De quick scan flora en fauna is een verkennend onderzoek en richt zich op de drie aspecten van de Wet natuurbescherming: soortenbescherming, gebiedsbescherming en bescherming houtopstanden. De afzonderlijke onderdelen worden hier achtereenvolgens besproken.

Soortenbescherming

Veldbezoek

Op 12 april 2022 heeft een ecooloog een veldinventarisatie uitgevoerd, waarbij gekeken is naar de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten en de functie die het plangebied kan vervullen voor deze soorten. De weersomstandigheden waren gunstig genoeg om een betrouwbaar beeld van de situatie te krijgen (bewolingsgraad 2/8, droog, temperatuur 17°C, wind W2 Bft.). Tijdens het bezoek is gelet op:

- de aanwezigheid van beschermde flora en fauna (Wnb-beschermde soorten en gemeentelijke aandachtsoorten; zie toelichting verderop);
- holten in bomen die geschikt zijn als schuil- en nestplaats voor beschermde fauna (vogels, vleermuizen, marterachtigen);
- holten in gebouwen die geschikt zijn als schuil- en nestplaats voor beschermde fauna (vogels, vleermuizen, marterachtigen);
- takkennesten geschikt voor de jaarrond beschermde Buizerd, Sperwer, Havik, Boomvalk of Ransuil;
- potentiële vliegroutes en foerageerplaatsen van vleermuizen;
- potentiële broedplaatsen van vogels op andere plaatsen;
- potentiële groeiplaatsen van beschermde plantensoorten;
- potenties van de watergangen voor beschermde vissoorten en Platte schijfhoren.

Bureauonderzoek

Om het voorkomen van soorten aannemelijk te maken of uit te sluiten zijn diverse bronnen geraadpleegd met informatie over het natuurlijke verspreidingsgebied en de ecologie van soorten. Zie hiervoor de literatuurlijst. Daarnaast zijn waarnemingen van relevante soorten in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDFF) gecontroleerd. Daarbij is het voorkomen van soorten in de hele gemeente bekeken sinds 1 januari 2012.

Naast het voorkomen van onder de Wnb beschermde soorten, is gelet op het voorkomen van soorten met een Rode-Lijststatus en een voor Zoetermeer zeldzame status. Wat het laatste betreft is de Veldgids beschermde planten en dieren van Zoetermeer (Vos & Szegedi 2011) als leidraad gebruikt.

Gebiedsbescherming

In het kader van de gebiedsbescherming (art. 2.1-2.11 Wnb) is een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij is een analyse gemaakt van de te verwachten externe effecten die kunnen optreden als gevolg van de werkzaamheden en de nieuwe inrichting van het terrein. De analyse heeft zich gericht op effecten op beschermde natuurgebieden van het Europese netwerk Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland (voormalige Ecologische Hoofdstructuur).

Bescherming houtopstanden

De bescherming van bossen, bomenlanen en monumentale bomen buiten de bebouwde kom is geregeld in art. 4.1-4.7 Wnb. Voor bomen binnen de bebouwde kom, wat hier aan de orde is, kan een gemeente echter zelf bepalen of er voorwaarden aan kap verbonden zijn.

Beschrijving plangebied

Het plangebied omvat een perceel gelegen aan het Van Doornenplantsoen, gemeente Zoetermeer, provincie Zuid-Holland (Figuur 1). Binnen het plangebied is geen vaste bebouwing aanwezig, met uitzondering van een mobiele garagebox die als opslagruimte fungeert. Het perceel bestaat overwegend uit frequent gemaaid gazon. Het is aan twee zijden omgeven door bebouwing en/of verhardingen, in de vorm van een schoolgebouw en een parkeerterrein. Aan de noordwestzijde grenst het perceel aan een

naastgelegen sportveld. Aan de noordzijde grenst het deels aan de oever van een sloot die bestaat uit een beplante groenstrook. Een impressie is weergegeven in Figuur 2.

Figuur 2. Impressie van het plangebied op 12 april 2022 met linksachter de garagebox, de enige structuur in het terrein.

Resultaten gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is De Wilck, zeven kilometer ten noordoosten van het plangebied. Alle overige beschermde natuurgebieden liggen op een veel grotere afstand. Invloeden (ook van buitenaf) mogen de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet in gevaar brengen. Negatieve effecten (als gevolg van emissie, geluid, trilling of verlichting) op enig Natura 2000-gebied vallen redelijkerwijs uit te sluiten op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die binnen het plangebied zullen plaatsvinden.

De negatieve effecten van stikstofdepositie worden sinds 1 juli 2021 gereguleerd in de Wet Stikstofreductie en natuurverbetering. Hierin is een partiële vrijstelling opgenomen voor bepaalde (bouw)activiteiten. Negatieve effecten zijn in de gebruiksfase op voorhand uit te sluiten op basis van de grote afstand tussen het plangebied en de dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De Wilck heeft geen instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van stikstofgevoelige soorten of habitats. Aanvullend (veld)onderzoek naar effecten op Natura 2000-gebieden is derhalve niet noodzakelijk, want de kans dat de Wet natuurbescherming op dit punt wordt overtreden is uitgesloten in relatie tot het toekomstige gebruik en de stedelijke context van de omgeving van het plangebied.

Natuurnetwerk Nederland (NNN), Strategische reservering natuur & Belangrijk Weidevogelgebied

Het plangebied is niet gelegen in onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Strategische reservering natuur & Belangrijk Weidevogelgebied. Gezien de locatie, aard en kleinschaligheid van de voorgenomen ontwikkelingen is geen significant negatief effect aanwezig op de wezenlijke waarden en kenmerken, de oppervlakte of de samenhang van de dergelijke groengebieden.

Bescherming houtopstanden

Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom. Hiermee vallen eventuele bomen buiten de bescherming van beschermde houtopstanden als bedoeld in de Wet natuurbescherming. In het plangebied zijn geen bomen aanwezig.

Resultaten Soortenbescherming

Flora

Na raadpleging van de NDFF Verspreidingsatlas Planten (FLORON 2022) komen geen groeiplaatsen van beschermde plantensoorten binnen het plangebied naar voren. Tijdens het verkennend veldonderzoek in en direct rondom het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of potentiële groeiplaatsen aangetroffen. Er zijn ook geen Zoetermeerse 'Veldgidssoorten' (Vos & Szegedi 2011) aangetroffen. Deze worden op basis van de terreingesteldheid ook niet verwacht.

Insecten

In het plangebied komen geen situaties voor die zich kwalificeren als geschikt leefgebied voor beschermde insecten. In de omgeving van het plangebied komen geen populaties van in Nederland inheemse beschermde soorten insecten voor (De Vlinderstichting 2022a en 2022b, Bos *et al.* 2006).

Weekdieren, tweekleppigen en vissen

In het plangebied is geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde vissoorten, weekdieren of tweekleppigen (RAVON 2022). De watergang aan de noordkant valt grotendeels buiten het plangebied en wordt naar verwachting niet aangetast door de voorgenumen bouwwerkzaamheden.

Amfibieën

In het plangebied komen geen situaties voor die zijn aan te merken als geschikt leefgebied voor beschermde amfibieën. In de directe nabijheid van het plangebied komen geen populaties van in Nederland inheemse beschermde soorten amfibieën voor (RAVON 2022). De Rugstreeppad *Epidalea calamita* had tot en met 2020 een kleine populatie in Oosterheem, waarvan een deel zich op twee kilometer afstand van het plangebied bevond (*ongepubliceerde data*). Die twee kilometer bestaan echter uit aaneengesloten gebied vol barrières (bebouwing, verharde infrastructuur, hoog opgaand groen) en daardoor is er geen natuurlijke corridor, waardoor migratie naar het plangebied niet aannemelijk is. Bovendien was de locatie in 2021 geheel bebouwd en waren er geen Rugstreeppadden meer aanwezig. Wel kunnen in de slootoever naast het plangebied algemene soorten amfibieën voorkomen waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt. Het gaat met name om Bruine kikker *Rana temporaria*, Gewone pad *Bufo bufo* en Kleine watersalamander *Lissotriton vulgaris*.

Reptielen

In het plangebied komen geen situaties voor die zijn aan te merken als geschikt leefgebied voor beschermde reptielensoorten. (RAVON 2022). Inheemse soorten reptielen komen in de wijde omgeving niet voor.

Vogels

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens komt de aanwezigheid van populaties van verschillende vogelsoorten naar voren (NDFF, Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018). Vogelsoorten in Zoetermeer met jaarrond beschermde nesten of vaste rustplaatsen (waarvoor geldt dat vernieling of verwijdering ervan ontheffingsplichtig is) zijn Ooievaar *Ciconia ciconia*, Buizerd *Buteo buteo*, Havik *Accipiter gentilis*, Sperwer *Accipiter nisus*, Boomvalk *Falco subbuteo*, Slechtvalk *F. peregrinus*, Ransuil *Asio otus*, Huismus *Passer domesticus* en Gierzwaluw *Apus apus*. Er zijn geen nesten of andere aanwijzingen gevonden voor gebruik van het plangebied als vaste rustplaats door één van deze soorten. Een broedpaar Slechtvalk dat op 800 meter van het plangebied verblijft in een nestkast op een woontoren, was actief in het luchtruim in de ruime omgeving van het plangebied.

De groenstrook langs de sloot aan de noordkant van het plangebied is geschikt als nestplaats voor enkele algemeen voorkomende vogelsoorten, waaronder Houtduif *Columba palumbus*, Merel *Turdus merula*, Winterkoning *Troglodytes troglodytes* en Heggenmus *Prunella modularis* (Figuur 3). De nesten van alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd door de Wet natuurbescherming. Nesten die in gebruik zijn mogen niet opzettelijk verstoord worden.

Zoogdieren

Op basis van de biotoop en de verspreidingsgegevens kunnen de meeste strikt beschermde zoogdieren op voorhand worden uitgesloten. Het gaat om beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn die onder art. 3.5 van de Wet natuurbescherming vallen. Van deze soorten is alleen het voorkomen van vleermuizen in het plangebied bekend. Alle soorten vleermuizen in Nederland zijn beschermd. De bescherming heeft niet alleen betrekking op de dieren zelf, maar ook op gebiedsfuncties. Het gaat hierbij om verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en essentiële vaste vliegroutes.

De in een stedelijke context van Zoetermeer meest voorkomende vleermuissoorten zijn Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* en Laatvlieger *Eptesicus serotinus*. Een essentiële vliegroute- of foerageerfunctie is uitgesloten op basis van de inrichting van het plangebied, dat vrijwel uitsluitend uit kortgemaaid gazon bestaat. Onder een essentieel foerageergebied wordt in dezen verstaan een foerageergebied dat van wezenlijk belang is voor het functioneren van een voortplantingsplaats of rustplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om eventuele aantasting daarvan op te vangen (cf. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis).

Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger zijn gebouwbewonende soorten, op grond waarvan verblijfplaatsen in het plangebied zijn uitgesloten. De ook in bomen verblijvende Ruige dwergvleermuis en eventuele andere boombewonende soorten vleermuizen kunnen op voorhand worden uitgesloten op basis van het in het plangebied ontbreken van bomen met voor vleermuizen als vaste rust- en verblijfplaats geschikte holtes.

Voor wat betreft overige strikt beschermde, grondgebonden zoogdiersoorten die zouden kunnen worden verwacht in het plangebied, is de Steenmarter *Martes foina* een aandachtspunt. Het plangebied voorziet echter niet in elementen die door deze soort gebruikt kunnen worden als vaste rust- of verblijfplaats.

Delen van het plangebied zijn geschikt voor algemene soorten zoogdieren waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt (Provinciale Staten van Zuid-Holland 2016b). Dit betreft soorten als Egel *Erinaceus europaeus*, Mol *Talpa europaea* en Huiszittmuis *Crocidura russula*. In het veld zijn twee kleine concentraties molshopen aangetroffen, die wijzen op aanwezigheid van één of enkele exemplaren van deze soort. De groenstrook langs de sloot kan worden gebruikt om te foerageren en de kruidlaag biedt ook schuilmogelijkheden (Figuur 3). Voor deze soorten is geen ontheffing of aanvullend onderzoek noodzakelijk. Wel geldt ten aanzien van deze dieren de Zorgplicht (zie onder amfibieën).

Figuur 3. Voor broedende vogels, grondgebonden zoogdieren en amfibieën als leefgebied geschikte vegetatie in het sloottalud aan de noordrand van het perceel.

Conclusies & aanbevelingen

- Aanvullend onderzoek naar flora en fauna in het plangebied wordt niet nodig geacht. Op basis van de huidige inrichting en gebruik is de functie voor beschermde flora en fauna (of het ontbreken daarvan) voldoende inzichtelijk.
- Het plangebied grenst betreft hoogdynamisch stadsgroen zoals opgenomen in de Groenkaart van Zoetermeer. Houd bij de uitwerking van de plannen rekening met het Zoetermeers Biodiversiteitsbeleid.
- Het plangebied grenst aan een groen/blauwe verbinding; houd daarbij rekening met de inzet van verlichting op diervriendelijke wijze (geen verlichting waar mogelijk, gericht/afgeschermd verlichten, lage lumen, vele mogelijkheden).
- De slootoever aan de noordrand van het plangebied is geschikt als broedgebied voor diverse vogelsoorten. Schadelijke effecten op vogelsoorten als gevolg van uitvoering van de voorgenomen ontwikkelingen kunnen voorkomen worden door de groenstrook langs de sloot volledig te ontzien of door deze af te schermen van werkzaamheden (bijv. met hekken) en potentieel versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen van te verwachten soorten uit te voeren, dat wil zeggen: werken in de periode september-februari.
- Ten aanzien van algemeen voorkomende soorten amfibieën (zoals Bruine kikker en Gewone pad), zoogdieren (zoals Mol) en vogels geldt de Zorgplicht, wat betekent dat doden of verwonden van individuen van deze soorten zoveel als redelijkerwijs mogelijk moet worden voorkomen.
- Het voorkomen van beschermde functies met betrekking tot vleermuizen en andere Habitatrichtlijnen wordt uitgesloten. Aanvullend onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.
- Op basis van de afstand tot het plangebied en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand uit te sluiten dat de activiteiten Natura 2000-gebieden zullen aantasten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing of vergunning is niet nodig.

- Ten aanzien van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden valt een ontwikkeling van het perceel onder de partiële vrijstelling zoals bepaald in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering. Daarnaast ligt het plangebied buiten een effectafstand. Een AERIUS-berekening van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden is niet nodig. Wel is de emissiereductieplicht van toepassing. Uit de emissiereductieplicht volgt uitdrukkelijk niet de verplichting tot het beoordelen op welke wijze een individueel bouwproject voor depositie zorgt op een specifiek Natura 2000-gebied en de specifieke berekening van de depositie van een activiteit. Voor de naleving van de emissiereductieplicht worden dus geen locatiespecifieke stikstofberekeningen verlangd (zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-287.html>).
- Het plangebied is noch gelegen in onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), noch in een belangrijk weidevogelgebied. Op basis hiervan en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand uit te sluiten dat de activiteiten negatieve effecten hebben op het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.
- Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom. De wetsartikelen uit de Wnb ten aanzien van houtopstanden zijn niet van toepassing. Het gemeentelijk Bomenbeleid is van toepassing. Er zijn echter geen vergunningplichtige bomen in het plangebied aanwezig.
- Er zijn geen restricties gevonden ten aanzien van flora en fauna die vallen onder het gemeentelijk natuurbeleid.

Overige aanbevelingen

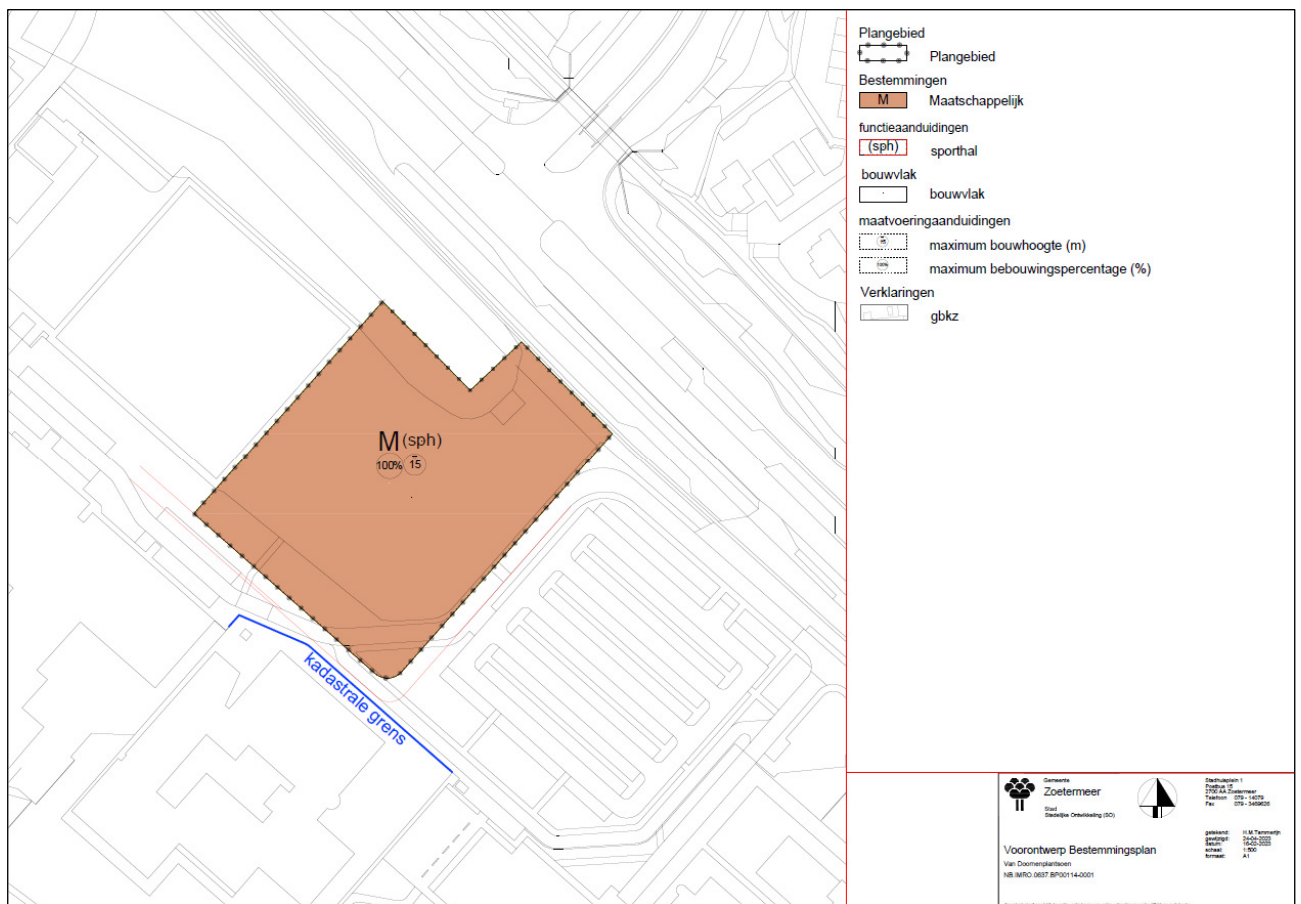
Onderstaande overige aanbevelingen vloeien voort uit biodiversiteitsbeleid van gemeente Zoetermeer en zijn aangedragen door een stadsecoloog van de gemeente.

- Dat bij nieuwbouw natuurinclusief bouwen wordt geïntegreerd (opgenomen in convenant klimaatadaptief bouwen en diverse stukken vanuit de gemeente).
- Daarnaast betekent verhard en vergroenen. Groene inrichting waar mogelijk, bijv. aansluitend op bestaande groen/blauwe verbinding (kan belevenis/gebruik van mens en dier verhogen) en/of bijv. groene gevels/daken overwogen? Groen kan warmteopbouw ter plaatse verlagen. Naast zonnepanelen kan groen zelfs het rendement verhogen.
- Energieopwekkende en energiebesparende maatregelen treffen.
- Denk ook aan het opvangen, vasthouden en hergebruiken van regenwater en het beperken van hittestress, wat ook bijdraagt aan de klimaatbestendigheid van de stad (zie convenant).

Aanvulling mei 2023

Op 15 mei 2023 heeft Gemeente Zoetermeer aangegeven dat het plangebied iets is uitgebreid, waarbij het een klein stukje over de weg heen komt (zie Figuur 4). De weg zal omgelegd worden, waardoor het te realiseren gebouw een betere inpassing op het perceel heeft. Daarnaast is de bouwhoogte aangepast van 20 meter naar maximaal 15 meter hoogbouw.

Onze conclusie is dat deze aanpassingen niet leiden tot wijziging van de bevindingen van de in 2022 uitgevoerde quick scan.

Figuur 4. Aangepast plangebied Van Doornenplantsoen, Zoetermeer (bron: Gemeente Zoetermeer).

Literatuur

BIJ12. 2021. Handreiking Voortoets Stikstof. Versie: februari 2021. BIJ12, Utrecht.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis, Leiden.

Creemers, R. & Delft, J. van. (redactie). 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9. KNNV Uitgeverij, Zeist.

De Vlinderstichting. 2022a. NDFF Verspreidingsatlas dagvlinders. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/dagvlinders>, geraadpleegd op 20 april 2022. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

De Vlinderstichting. 2022b. NDFF Verspreidingsatlas libellen. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/libellen>, geraadpleegd op 20 april 2022. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

FLORON. 2022. NDFF Verspreidingsatlas planten. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/planten>, geraadpleegd op 26 januari 2022. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046).

Mostert, K. & J. Willemsen. 2011. Voorlopige werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

Provinciale Staten van Zuid-Holland. 2016a. Verordening Ruimte 2014 – Actualisering 2016. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.

Provinciale Staten van Zuid-Holland. 2016b. Besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 9 November 2016, tot de vaststelling van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, met nummer 6949. Provinciaal Blad nr. 6788, 20 december 2016. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.

RAVON. 2022. NDFF Verspreidingsatlas amfibieën. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen>, geraadpleegd op 20 april 2022. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels; wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Vos, J.G. & H. Szegedi. 2011. Veldgids beschermde flora en fauna gemeente Zoetermeer. Uitgave Gemeente Zoetermeer.